

www.tskmn.pl
gruenberg@tskmn.pl

Grünberger Monatssblatt

MIESIĘCZNIK ZIELONOGÓRSKI

Nr 4 i 5 / 75

Jahrgang 9 / Rok Wydania

April/Mai - kwiecień/maj 2009

Rätsel

Ich wandle mit dir Tag und Nacht
im Sonnen- und im Mondenschein.
Auf leisen Sohlen schleich' ich sach
Bald vor dir her, bald hinterdrein,
hinab das Tal, hinan den Berg,
bald wie ein Ries(e), bald wie ein Zwerg.

Volksgut.

Zagadka

Zmieniam się z tobą w dzień i w nocy
w świetle słońca i księżyca.
Na cichych podeszwach pełzam spokojnie
już to przed ciebie, już to za tobą,
z górków w dolinę, pod górkę na wzgórzu,
już to jak olbrzym, już to jak krasnal.

Z zasobów kultury ludowej.

Bernard Gaida
Przewodniczący ZNSSK w Polsce /
Vorsitzender des VdG in Polen

„Schichtwechsel ...”

Am 11.05.2009 wurde *Bernard Gaida* zum neuen Vorsitzenden des Verbandes der deutschen sozial-kulturellen Gesellschaften in Polen mit dem Sitz in Oppeln gewählt. Als ich an der Delegiertenversammlung der deutschen sozial-kulturellen Gesellschaften in Polen teilnahm, hörte ich von dem neu gewählten Vorsitzenden, dass er alle unsere Initiativen, Kulturveranstaltungen unterstützen und sich daran aktiv beteiligen wolle. In seinem kurzen Exposé nach dem Bekanntgeben der Wahlresultate machte er besonders auf die Förderung der Bildung und die Identitätsentwicklung aufmerksam.

Wir wünschen dem neuen Vorsitzenden und dem neuen Vorstand des VdG, dass alle ihre Vorhaben in Erfüllung gehen.

„Zmiana warty...”

W dniu 11 maja 2009 r. na nowego Przewodniczącego Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce z siedzibą w Opolu został wybrany *Bernard Gaida*. Będąc na Zjeździe Delegatów Niemieckich Towarzystw Społeczno Kulturalnych w Polsce usłyszałem od nowo wybranego Przewodniczącego, że będzie on chciał wspierać wszelkie nasze inicjatywy, imprezy kulturalne oraz będzie w nich czynnie uczestniczyć. W swoim krótkim exposé, które wygłosił po ogłoszeniu wyników, zwrócił szczególną uwagę na wspieranie edukacji i rozwój tożsamości.

Życzymy nowemu Przewodniczącemu oraz nowemu Zarządowi ZNSSK spełnienia wszystkich zamierzeń.

Bolesław Gustaw Bernaczek
Vorsitzender SKGdDM / Przewodniczący TSKMN

**Die Renovierung des Sitzes der SKGdDM an der Żeromskiego Str. 16a in Grünberg /
Remont siedziby TSKMN przy ul. Stefana Żeromskiego 16a w Zielonej Górze**

Der Besuch des Konsuls der BRD bei uns /
Wizyta konsula RFN u nas

Die Renovierung unseres neuen Sitzes erfolgt mit eigenen Mitteln. An Bauarbeiten beteiligen sich aktiv unsere Mitglieder, insbesondere Krzysztof Matusczak, Krzysztof Firlej, Bogdan Petrykowski, Zenon Stachowski, Willy Rotzoll und viele andere. Die Renovierungsarbeiten sind dank partieller Finanzierung von der Stiftung für Entwicklung Schlesiens in einer Höhe von 8 000 PLN zwecks Ankaufs nötigster Materialien möglich. Trotzt der dauernden Renovierung setzen wir unsere kulturelle Arbeit fort.

Aus dem Polnischen von Dr. Bogumiła Husak übersetzt.

Remont naszej nowej siedziby przeprowadzamy „w własnymi siłami”. W prace budowlane angażują się nasi członkowie, a w szczególności Krzysztof Matusczak, Krzysztof Firlej, Bogdan Metrykowski, Zenon Stachowski, Willy Rotzoll i wielu innych. Prowadzenie prac remontowych jest możliwe dzięki dofinansowaniu z Fundacji Rozwoju Śląska w wysokości 8,0 tys. zł na zakup najpotrzebniejszych materiałów. Mimo prowadzonego remontu kontynuujemy naszą działalność kulturalną.

Bolesław Gustaw Bernaczek

DANKSAGUNG / PODZIĘKOWANIE

Recht herzlichen Dank für Spenden für die Renovierung unseres neuen Sitzes, insbesondere an:
Serdecznie dziękujemy za wpłaty na remont naszej nowej siedziby, a w szczególności Panu/u:

Wieslaw Geisler (kwota 1220 zł), Annelise Mülsch (150 Euro), Piotr Barczewski (120 zł), Feliks Drewka (100 zł), Reiner Krawczyk (100 zł), Teresa Artomska-Jankowiak (100 zł), Piotr Janek (80 zł), Zenon Stachowski (50 zł), Jan Butz (50 zł), Erika Pawelska (50 zł), Monika Stachowska (30 zł), Andrzej Stein (25 zł), Bolesław Bernaczek (20 zł), Krzysztof Firlej (20 zł), Stanisława Tomczak (20 zł), Sylwester Szulc (20 zł), Marta Blasik (20 zł), Dariusz Jaskólski (10 zł), Elżbieta Żukowska (10 zł), Teresa Domańska (10 zł), Barbara Zarzycka (10 zł), Ewa Matuszak (10 zł), Jan Grzegoreczyk (10 zł), Barbara Jachimko (10 zł), Renata Dudek (10 zł), Sebastian Dudek (10 zł), Kamila Buczko-Klassa (10 zł), Dorota Michalska (10 zł), Ewa Biernacka (10 zł), Bogdan Metrykowski (10 zł), Karolina Lapszyńska (7,35 zł).

Wir bedanken uns noch einmal und bitten unsere anderen Mitglieder um eine finanzielle Unterstützung. Spendernamen werden in der nächsten Ausgabe vom „Grünberger Monatsblatt“ veröffentlicht.
Jeszcze raz dziękujemy i prosimy pozostałych naszych członków o wsparcie. Darczyńców umieścimy w następnym numerze „Grünberger Monatsblatt“

Vorstand SKGdDM / Zarząd TSKMN

Fünfter Wettbewerb des deutschen Liedes für Grundschulkinder in Grünberg

V Międzyszkolny Konkurs Piosenki Niemieckiej w Zielonej Górze

17.03.2009

Am 17. März 2009 fand der 5. Wettbewerb des Deutschen Liedes für Grundschulkinder aus der 1-3 Klasse statt, den unsere Gesellschaft mitorganisiert hat. Die Veranstaltung fand in der Grundschule Nr. 15 in Grünberg statt. Das Ziel des Wettbewerbs war es, die deutsche Sprache und Kultur zu fördern und zu pflegen sowie deutsch-polnische Verhältnisse zu verbessern.

Anwesend dabei waren Konsul Ludwig Neudorfer und Leonard Malcharczyk aus dem BRD-Konsulat in Oppeln.

Die Kinder, die am Wettbewerb teilnahmen, wurden von den Lehrern vorbereitet und auch von ihnen mit Stimmzetteln bewertet. Die Kinder beteiligten sich daran sehr gern und dadurch wurden sie besser motiviert, Deutsch zu lernen. Dieses Jahr meldeten sich 10 Grundschulen, deren 30 Schüler ihre Lieder auf Deutsch sangen. Am Wettbewerb nahmen auch Kinder unserer Mitglieder teil. Um die Attraktivität des Wettbewerbs zu erhöhen, wurden die drei ersten Plätze mit Preisen belohnt. Zu diesjährigen Sieger wurden: 1. Platz: Kornelia Bemben, Zuzanna Drop und Aleksandra Rotko; 2. Platz: Marcelina Małczak, Karolina Szymoniak und Jakub Gubański; 3. Platz: Kamila Lis und Viktoria Bernaczek (ex aequo).

Aus dem Polnischen von Dr. Bogumiła Husak übersetzt.

17 marca 2009r. odbył się V Konkurs Piosenki Niemieckiej dzieci szkół podstawowych klas I-III, którego współorganizatorem było nasze Towarzystwo. Impreza odbyła się w Szkole Podstawowej nr 15 w Zielonej Górze. Celem konkursu było pielęgnacja i wspieranie języka niemieckiego oraz kultury niemieckiej, a także poprawa stosunków polsko-niemieckich.

Swoją obecnością konkurs piosenki niemieckiej uwiecznili konsul Ludwig Neudorfer oraz Leonard Malcharczyk z Konsulatu Republiki Federalnej Niemiec z Opola.

Dzieci biorące udział w konkursie zostały przygotowane przez nauczycieli i przez nich oceniane na specjalnych karteczkach do głosowania. Dzieci bardzo chętnie uczestniczyły w konkursie i były tym samym lepiej zmotywowane do nauki języka niemieckiego. W tym roku do konkursu zgłosiło się 10 szkół podstawowych, z których 30 dzieci zaśpiewały swoje piosenki w języku niemieckim. W konkursie uczestniczyły także dzieci naszych członków. Aby zwiększyć atrakcyjność konkursu, pierwsze trzy miejsca zostały nagrodzone. Tegorocznymi laureatami zostali - 1 miejsce: Kornelia Bemben, Zuzanna Drop i Aleksandra Rotko, 2 miejsce: Marcelina Małczak, Karolina Szymoniak i Jakub Gubański, 3 miejsce: Kamila Lis oraz ex aequo Viktoria Bernaczek.

/red./

Der Konsul **Ludwig Neudorfer** mit **Leonard Malcharczyk** von dem Konsulat BRD in Oppeln während der Dankesagungen an die Teilnehmer für den Anteil an der Mitbewerbung. /

Konsul **Ludwig Neudorfer** und **Leonard Malcharczyk** z Konsulatu RFN w Opolu podczas podziękowania uczestnikom za udział w konkursie.

Preisträger der Mitbewerbung zusammen mit erhaltenen Andenkern. / Laureaci Konkursu wraz z otrzymanymi upominkami.

Franz Scholz, Görlitzer Tagebuch 1945/46

17. April 1945

Der Wehrmachtsbericht spricht von einem Angriff der Roten Armee auf der Linie Görlitz – Stettin, also längs der Linie Oder – Neiße. Die Westmächte stehen inzwischen in Chemnitz, Leipzig, Magdeburg und Wittenberge. Sie haben die Elbe mehrfach von Westen her überschritten. Ob sie doch noch Görlitz vor dem zögernden Russenerreichen? Der ehemalige Standortälteste v. Koenig teilt uns vertraulich mit, dass Görlitz wahrscheinlich doch nicht Festungscharakter behalten würde, wenn die Russen erst entschieden angegriffen. Es mangelt einfach an Material. Das sind neue Perspektiven. Auch die militärische Führung in Görlitz „hofft“ auf das schnelle Tempo der Amerikaner. Indes haben die Russen Görlitz im Norden umgangen und sind nach dem 45 Kilometer westlich liegenden Bautzen durchgebrochen. Auch Reichenbach (letzter schlesischer Ort an der sächsischen Grenze), 14 Kilometer westlich von Görlitz im Osten, soll jetzt in russischer Hand sein. Damit ist Görlitz im Osten, Norden und Westen von Russen umstellt. Nur der Ausweg nach Süden (Sudetenland) ist noch frei. Viele Zivilisten ziehen es jetzt doch vor, auf der letzten offenen Straße nach Süden, Richtung Zittau, Reichenberg, zu entkommen. Am Westrand der Stadt werden in aller Eile Befestigungen instand gesetzt. Alle noch vorhandenen schweren Waffen ziehen nun von der Oststadt über die Reichenberger- und die Altstadtbrücke nach dem Norden der Stadt, von wo man jetzt den Angriff erwartet. Den ganzen Tag über ist im Norden und Nordwesten schweres Feuer. Es ist der 20. April, der „Geburtstag des Führers“. In der sterbenden Stadt Görlitz ist keine Partefahne mehr zu sehen.

28. April 1945

Noch sind wir verschont. Doch der Druck bleibt über der Stadt. Sie kann dem Russen nicht mehr entrinnen werden. Wie ein Vakuum erscheint und die Zeit, die keine Fortschritte bringt und doch so schwanger ist von apokalyptischen Umwälzungen bis an die Alternative: Leben oder Tod. Wir haben doch einmal Zeit, zu beten und die Dinge zu deuten und unsere Not unter das Kreuz des Herrn zu stellen. Ob es unsere Todesvorbereitungen sind? Mit dem Standortältesten und dem Gräberoffizier, der im Zivilberuf Pastor ist, begraben wir 18 halbverweste Soldaten, die aus dem Kampfgelände nördlich der Stadt gesammelt worden sind.

Aus Parteikreisen verlautet, dass der Reichsprotektor Frick in Prag zurückgetreten sei. Die Südfront sei zusammengebrochen, Mussolini sei verhaftet, Himmler hätte England und Amerika die Kapitulation angeboten. Aber alles bleibt unbestätigt. Gewaltige Entscheidungen liegen in der Luft. Ich erinnere mich, als Junge im November 1918 ähnliches über das Ende des ersten Weltkrieges, über einen sich anbahnenden Totalzusammenbruch gehört zu haben.

17 kwietnia 1945

Komunikat Wermachtu mówi o ataku Armii Czerwonej na linii Görlitz – Stettin, czyli wzduż linii Odry i Nysy. Tymczasem siły zachodnie są już w Chemnitz, Lipsku, Magdeburgu i Wittenberdze. Już wielokrotnie przekroczyły Labę od zachodu. Czy zdążą jednak dotrzeć do Görlitz przed nie spieszącymi się Rosjanami? Były dowódca koszar von Koenig informuje nas w tajemnicy, że Görlitz prawdopodobnie nie utrzyma się jako twierdza, gdy Rosjanie zaatakują bardziej zdecydowanie. Po prostu brakuje broni. To nowy punkt widzenia. Również władze wojskowe w Görlitz „mają nadzieję” na szybkie tempo Amerykanów. Tymczasem Rosjanie otoczyli Görlitz od północy i przedarli się do oddalonego o 45 km na zachód Bautzen. Prawdopodobnie również Reichenbach (ostatnia śląska miejscowości na granicy z Saksonią), oddalone od Görlitz o 14 km, dostało się w radzieckie ręce. Tym samym Rosjanie okrążyli Görlitz od wschodu, północy i zachodu. Wolna została jedynie droga na południe (Sudety). Wielu cywilów postanawia więc uciec tedy w kierunku Zittau i Reichenberg. Na zachodnim krańcu miasta wznosi się teraz w pośpiechu fortyfikacje. Cała broń ciężka, którą dysponujemy, transportowana jest więc z wschodniej części miasta przez mosty Liberecki i Staromiejski na północ Görlitz, gdzie nastąpić ma przypuszczalny atak. Przez cały dzień na północy i na północnym zachodzie słychać głośne, niekończące się strzały. To 20 kwietnia, „urodziny führera”. W umierającym mieście Görlitz nie widać już ani jednej flagi partyjnej.

28 kwietnia 1945

Jeszcze nas oszczędzono. Jednak nad miastem wciąż wyczuwa się niebezpieczeństwo. Już się go nie wydrze Rosjanom. Próżnią wydaje nam się czas, w którym nic nie posuwa się naprzód, czas napiętnowany apokaliptycznymi dylematami aż do alternatywy: życie lub śmierć. Znów mamy czas na modlitwę i interpretację naszych spraw oraz na złożenie naszego cierpienia pod Krzyżem Pańskim. Czy to już nasze przygotowania na śmierć? Wraz z dowódcą koszar i oficerem pogrzebowym – w cywilu pastorem – chowamy osiemnaście na wpół rozkładających się ciał żołnierzy, które zebrano z pola walki na północ od miasta.

Z kręgów partyjnych dochodzą słuchy, że do dymisji podał się protektor niemiecki w Pradze, Frick. Mówią się, że front południowy został przełamany, że aresztowano Mussoliniego i że Himmler zadeklarował Anglii i Ameryce kapitulację. Ale są to wiadomości niepotwierdzone. W powietrzu wiszą ważne decyzje. Pamiętam, że jako chłopak podobne rzeczy o zbliżającej się totalnej klęsce słyszałem w listopadzie 1918 roku w końcu pierwszej wojny światowej.

Z niemieckiego tłumaczyła dr Bogumiła Husak

**Eröffnung unserer Nebenstelle in Heyersdorf, n. Schlichtingsheim/
Otwarcie zielonogórskiego oddziału TSKMN w Jędrzychowicach k. Szlichtyngowej
17.05.2009**

Dnia 17 maja 2009 r. uroczyście otworzyliśmy w Pałacu Czerwony Róg w Jędrzychowicach naszą filię Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Mniejszości Niemieckiej. Otwarcie połączone było z występami młodzieży szkoły podstawowej w Jędrzychowicach w języku polskim i niemieckim. Na uroczyste otwarcie przybyło wielu zaproszonych gości oraz członkowie naszego Towarzystwa. Uroczystego otwarcia dokonali poseł Marek Ast przewodniczący sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych wraz z panem Janem Wardeckim burmistrzem Miasta i Gminy Szlichtyngowa i Zarządem TSKMN Zielona Góra. W swoim wystąpieniu pan poseł Marek Ast przypomniał historię – jego osobiste zabiegi, jako byłego burmistrza Szlichtyngowej, aby Pani Baronowa Sigrun Freifrau von Schlichting podjęła się odbudowy zrujnowanego pałacu, co mu się udało zrealizować. W związku z tym, że Pałac ten będzie posiadał od tej pory osobowość prawną będzie można występuwać o środki unijne na jego odbudowę i renowację. Poseł Marek Ast wraz z Janem Wardeckim burmistrzem Miasta i Gminy Szlichtyngowa solennie obiecali wspomagać wszelkie nasze inicjatywy w tej dziedzinie, z czego się bardzo ucieszyliśmy. Następnie po uroczystym i smacznym obiedzie odbył się wykład naszej członkini pani dr hab. Bogumiły Burdy nt. „Szlichtyngowa i jej tradycje historyczne. Znani Schlichting’owie”. Pani dr opowiadała z wielką pasją historię rodziny Schlichtingów, co spotkało się z bardzo dużym zainteresowaniem naszych członków i przybyłych gości. Wszyscy uczestnicytrzymali zresztą przygotowany przez nas бюletyn nt. historii rodziny Schlichting’ów. Uroczystość była także okazją do obchodów 15-tej rocznicy istnienia naszego Towarzystwa oraz do wręczenia dyplomów długoletnim i najwierniejszym członkom naszego Towarzystwa, o których opowiadał jeden z założycieli i długoletni Przewodniczący Towarzystwa pan Jan Grzegorczyk. Honorowe dyplomy otrzymali:

Jan i Alina Grzegorczyk, Zenon i Zofia Śmiałek, Andrzej Weiss, Stanisław Cukier, Feliks Drewka, Jan Aulich, Elżbieta Pożarska, Reiner Krawczyk, Wiesław Geisler, Hildegarda Ginczewska, Krzysztof Pawlak, Krystian Grelak, Jan Butz, Ewa Wojciechowska, Zenon Stachowski, Sylwester Szule, Małgorzata Gandecka. Po części oficjalnej, przy ognisku piekliśmy kiełbaski i bardzo dobrze bawiliśmy się śpiewając niemieckie i polskie piosenki przy akompaniamencie naszego zespołu muzycznego. Nawet się nie spostrzegliśmy, że zrobili się późno i trzeba było wracać. Oby takich udanych imprez było jak najwięcej.

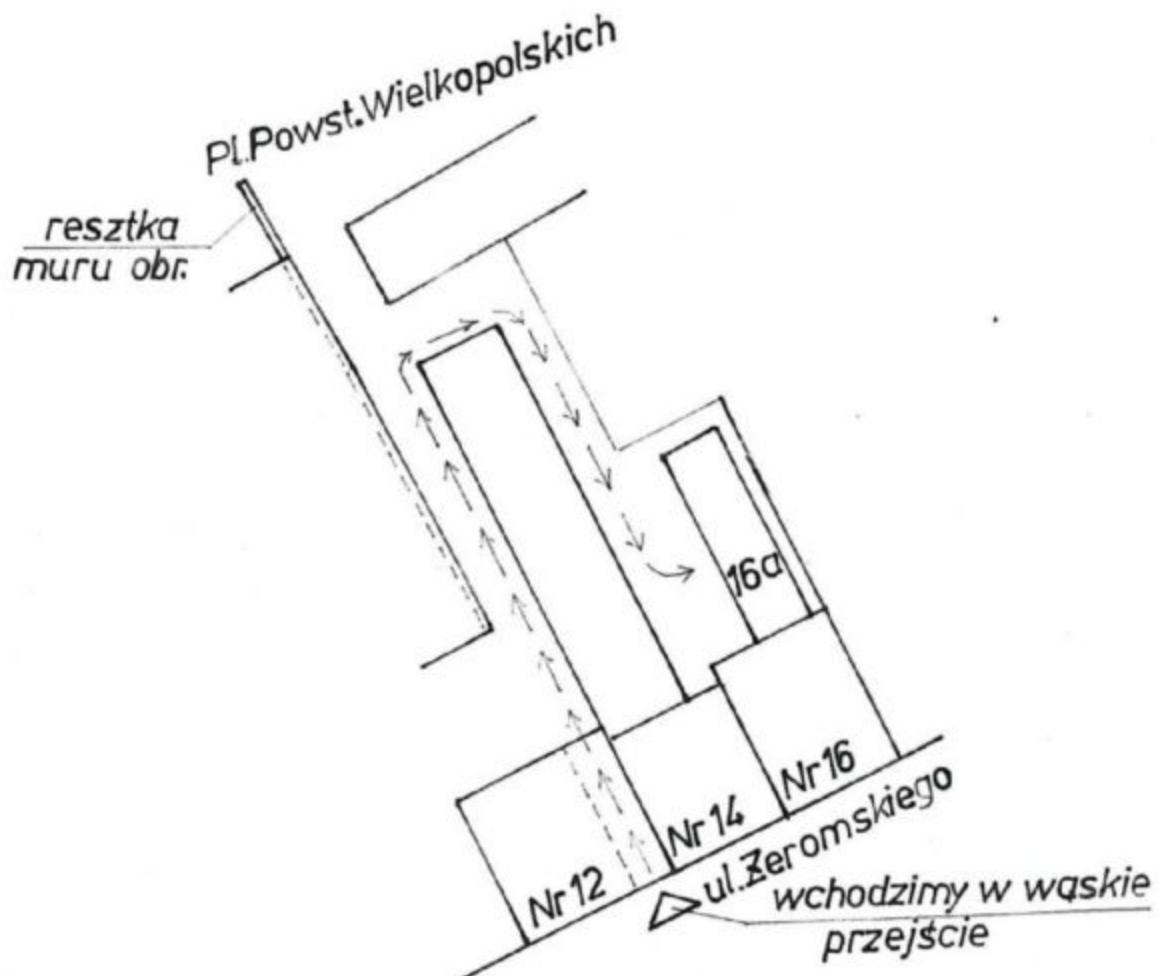
Bolesław Gustaw Bernaczek

Am 17. Mai 2009 eröffneten wir feierlich die Nebenstelle der Sozial-Kulturellen Gesellschaft der Deutschen Minderheit im Schloss Rothenhorn in Heyersdorf. Die Eröffnung wurde mit dem Auftritt der Schüler aus der Grundschule in Heyersdorf in deutscher und polnischer Sprache verbunden. An der feierlichen Eröffnung nahmen viele eingeladene Gäste sowie Mitglieder unserer Gesellschaft teil. Der Sejmabgeordnete, Vorsitzende des Sejm Ausschusses für Nationale und Ethnische Minderheiten, Marek Ast, der Bürgermeister der Stadt und Gemeinde Schlichtingsheim, Jan Wardecki, und der Vorstand unserer Gesellschaft eröffneten die Nebenstelle offiziell. In seiner Rede erinnerte der Abgeordnete Marek Ast an die Geschichte, an seine eigene Mühe als ehemaligen Bürgermeister von Schlichtingsheim, Sigrun Freifrau von Schlichting davon zu überzeugen, dass sie sich entschied, die Schlossruine zu renovieren, was ihm auch gelang. Im Zusammenhang damit, dass das Schloss jetzt zur juristischen Person wurde, kann man sich nun um EU-Mittel für sein Aufbau und seine Renovierung bewerben. Marek Ast und Jan Wardecki versprachen fest, alle unsere Initiativen auf diesem Gebiet zu unterstützen, worüber wir uns sehr freuen. Nach dem feierlichen und schmackhaften Mittagessen hielt unser Mitglied, Dr. habil. Bogumila Burda einen Vortrag zum Thema: „Schlichtingsheim und seine historische Traditionen. Bekannte Mitglieder der Familie von Schlichting“. Frau Doktor erzählte mit großem Engagement die Familiengeschichte von Schlichting, was von unseren Mitgliedern und eingeladenen Gästen mit großem Interesse angenommen wurde. Alle Teilnehmer erhielten übrigens ein von uns vorbereitetes Bulletin über Schlichtings Familiengeschichte. Das Fest wurde auch zum Anlass, den 15. Jahrestag unseres Bestehens zu feiern und unseren jahrelangen und treuen Mitgliedern Urkunden zu verleihen. Von ihnen erzählte einer der Gründer und jahrelanger Vorsitzender der Gesellschaft, Jan Grzegorczyk. Urkunden wurden verliehen an: Jan i Alina Grzegorczyk, Zenon i Zofia Śmiałek, Andrzej Weiss, Stanisław Cukier, Feliks Drewka, Jan Aulich, Elżbieta Pożarska, Reiner Krawczyk, Wiesław Geisler, Hildegarda Ginczewska, Krzysztof Pawlak, Krystian Grelak, Jan Butz, Ewa Wojciechowska, Zenon Stachowski, Sylwester Szule, Małgorzata Mandecka. Dem offiziellen Teil folgte ein Feuerlager, an dem Wurst gegrillt, deutsche und polnische Lieder bei Begleitung unserer Musikgruppe gesungen wurden. Wir bemerkten kaum, dass es sehr spät wurde und man zurückkehren musste. Wir würden uns wünschen, dass es mehr solche Veranstaltungen gäbe.

Aus dem Polnischen von Dr. Bogumiła Husak übersetzt.

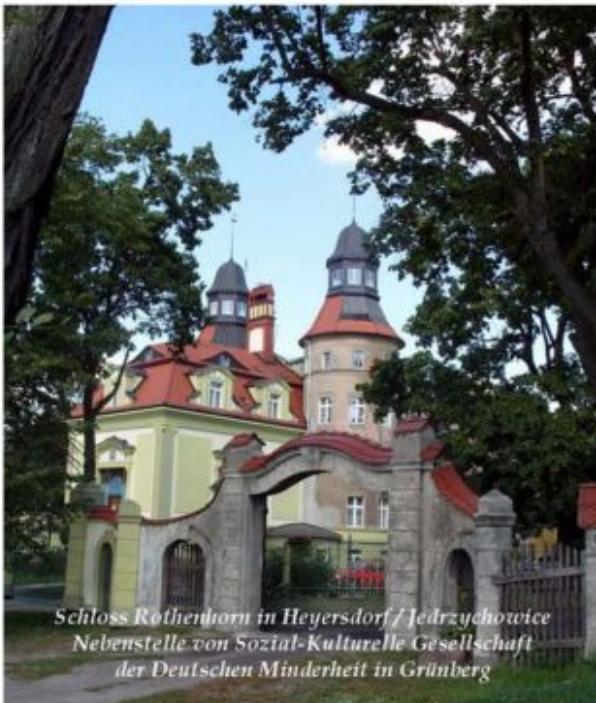
**DER LAGEPLAN UNSERES NEUEN SITZES
STEFANA ŻEROMSKIEGO-STRASSE 16A, 65-066 ZIELONA GÓRA**

**PLAN SYTUACYJNY NASZEJ NOWEJ SIEDZIBY
UL. STEFANA ŻEROMSKIEGO 16A, 65-066 ZIELONA GÓRA**

Die Renovierungen dauern... /
Prace remontowe trwają...

ERÖFFNUNG UNSERER NEBENSTELLE IN HEYERSDORF - FOTOS / OTWARCIE NASZEGO ODDZIAŁU W JĘDRZYCHOWICACH - ZDJĘCIA

von links / od lewej: Willy Rotzoll, Sigrun Frfr. von Schlichting, Bolesław G. Bernaczek, Marek Ast, Jan Wardecki

von links / od lewej: Stanisława Tomczak, Zenon Stachowski, Sigrun Frfr. von Schlichting, Zenon Śmialek, Bolesław Bernaczek, Willy Rotzoll – unser Vorstand / nasz Zarząd u/i Renata Bartman